

TERJE G. SIMONSEN

**DESPRE TOATE
FENOMENELE
PARANORMALE
PE SCURT**

PUTERILE NOASTRE SECRETE
TELEPATIA, CLARVIZIUNEA ȘI PRECOGNIȚIA

Traducere din limba engleză
de Ovidiu-Gheorghe Ruța

POLIROM
2025

Cuprins

Introducere

Jurnal de călătorie din Zona Crepusculară

Visul unui mare om	13
Paranormalul	15
<i>Psi</i>	16
„Internetul Mental”	18

Capitolul 1

Deschiderea seifurilor timpului: arheologia și parapsihologia

<i>Mai multe-s pe pământ și-n cer...</i>	21
Misticism în Mexic	23
Un Merlin modern în regatul lui Arthur	25
După faptă și răsplată	26
Capela Loreto	28
O minte deschisă – dar cu creierul încă la locul lui	29
Căutători cu puteri paranormale în ținuturile pieilor-roșii	31
Indiana Schwartz și comorile pierdute ale Alexandriei	34
Foame de mistere în Christiania	38

Capitolul 2

Misticism militar: o perspectivă clarvăzătoare asupra Războiului Rece

Paranoia paranormală – sau poate nu	41
Ciudatele căi ale războiului	42
Clarviziunea – camera de spionat viitorul?	44
Proiectul Stargate	45
„Poarta” se deschide	45

Experimentul Taurus – clarviziune din adâncuri	47
<i>Shaken & stirred</i> și nevoia de martiniuri	50
„Poarta” se închide	52
Câteva considerații retrospective.	54
Privind din spatele Cortinei de Fier	57
Piața Roșie – deloc convențională.	60
Doi înțelepți de la Răsărit: Milan Rýzl și Gheorghii Lozanov	61
Din Cehoslovacia, cu dragoste – Milan Rýzl.	61
„Nemărginirea minții” – Gheorghii Lozanov	64
Baba Vanga – mediumul principal al lui Lozanov	65
Întâlnirea cu un maestru	67
Un capitol se încheie – sau poate nu?	69

Capitolul 3

Uimiri antropologice și perspective ciudate

Safari prin peisaje exterioare și interioare – considerații de început.	71
Anecdotele și „mânia împăratului”	72
Episoade enigmatice – districte diferite, nucleu comun	74
Charles Darwin	74
Peter Freuchen	75
Sven Hedin	76
Henri Trilles	76
Adolphus Peter Elkin	77
Povești din <i>Sami Ednan</i> – ținutul populației sami	78
Trei antropologi p(s)ionieri	81
Clarence W. Weiant.	81
Margaret Mead.	81
John Reed Swanton	82
<i>Zombie time!</i> – Joseph K. și sicriul	84
Antropologie, transă, <i>psi</i> , rațiune și altele – perspective istorice	87
Un antropolog se asimilează cu indigenii: Michael Harner	92
Spiritele – o specie necunoscută	93
Alte informații despre spirite – Edith Turner, Eileen Garrett.	96
Mituri moderne din Mexic: Carlos Castaneda – șaman sau șarlatan	98
<i>Daskalos</i> – înțeleptul cipriot	99
Boșimani – pionierii educației în rețea.	100
Întorși din expediție – epilog.	103

Capitolul 4

Din istoria psihologiei: stârnirea ideilor și reflecții paranormale

William James aruncă mănuașă Americii	105
Perspective psihanalitice I – Sigmund Freud și baia de noroi secretă.	106
Psihanaliza și ocultismul – camarazi de arme?	108
Perspective psihanalitice II – Carl Gustav Jung, prințul moștenitor care a abdicat	111
Eliberarea de Freud	111
Aspectul colectiv al spiritului	113
Arhetipurile și sincronicitatea – tipare, coincidențe, teme și sensuri	116
Sprijinul oferit de „conștiința științei”	119
Psihologia transpersonală.	121
Deschiderea către „mai mult”	121
Stan Grof – spiritualitate și terapie.	122
Născut din nou... cu grijă	124
Șoapte pe drum	124

Capitolul 5

Scene dintr-o căsnicie: momente din istoria relației dintre ocultism și parapsihologie

Introducere: tangoul paranormal	127
Deschiderea francezilor către ocult – trei personalități din Paris	129
Magnetismul magic – Franz Anton Mesmer.	129
Un intermezzo indian – abatele Faria	132
În budoarul Sibilei: Marie-Anne Lenormand	134
Imnuri către noapte – ocultismul și știința în romantismul german.	140
Vrăjiți de lună	140
Johann Wolfgang von Goethe – poetul paranormal	141
Filozofi paranormali	142
Sosesc doctorii	144
Misticism în multe dimensiuni	146
Se aprind luminile pe malurile Tamisei.	150
Society for Psychical Research – biroul detectivilor paranormalului	152
O privire asupra cercetărilor de început din domeniul parapsihologiei	154
Trei abordări ale fenomenelor parapsihologice – laborator, natură, spiritualitate	158

Instantanee din Norvegia paranormală	162
Cercetarea și paranormalul	162
Savanți nonconformiști.....	164
Harald K. Schjelderup: bun la multe și priceput la toate!.....	164
Arvid Aas: psihologul parapsiholog	165
Georg Hygen: biologul habitatelor mistice	165
Trei cazuri de pe teren	166
Omul din Snåsa	166
Avocatul (sau mincinosul?) paranormal	167
Poltergeistul nu e o joacă.....	172

Capitolul 6

Conștiința: enigmatică cheie a enigmelor

Conștiința – urina creierului?	181
Mintea ireductibilă	182
Creierul ca filtru	184
Fenomene inexplicabile	185
Alte modele	190
Perspective orientale	194
Înțelepciunea orientală și știința occidentală – fluxul și conștiința ca numitori comuni.....	195
<i>Taofizica</i>	195
Lumea ca flux.....	196
Conștiința preia conducerea	197
Vedanta – înțelepciune din India antică	198
Filozofia perenă.....	200
Din Himalaya în Hallingdal, din Shambala în Snåsa – spațiul nu are limite	202
Immanuel Kant și Emanuel Swedenborg – ocultism în miezul filozofiei.....	205
Spațiul și timpul – modul în care vedem lumea.....	205
Suedezul îndrăzneț	207
Magia și modernitatea	211
Ce e mai departe: York sau New York? Inseparabilitate și nonlocalizare	213
Fizica postbelică – de la filozofie la inginerie.....	215
The Fundamental Fysiks Group	215
De la fotoni gemeni la surori gemene	218
Rezumat: perspective – fizica „kantică” și fizica cuantică.....	221

Capitolul 7

Despre scepticism: cel privat, cel științific, cel dogmatic

Scepticismul și tiparele de gândire	225
Țintașul din Texas	226
Legea miracolelor lui Littlewood	227
Memoria selectivă	228
Apofenia și pareidolia – nevoia de tipare	229
Între știință și dogmă – CSI, Committee for Skeptical Inquiry	232
CSI: Celebritățile Sceptice Internaționale – condiții și început	232
Se găsește adevărul doar în laborator?	235
Un club al bărbaților?	237
Pseudoscepticismul	240
Chestiuni importante, dar cum să le abordezi?	242
Copilul stelar – apărarea adevărului cu prețul adevărului?	244
„Nu infracțiunea e gravă, ci mușamalizarea”	245
De ce nu a vrut nimeni să câștige un milion de dolari – James Randi și premiul său	247
Momeala senzațională	247
Lumea spectacolului nu se compară cu nimic altceva	251
Perspective ale scepticismului serios	253
Înșelătorul sertar cu dosare	254
Vreau să fie așa, deci așa este – biasul de confirmare	255
Gentlemenii trebuie să se radă!	255
Nicio paradigmă	256
Scepticism și dovezi	257
Imaginea de ansamblu	259
Abordări sceptice alternative	261
Fizicianul modest	261
Scepticul religios	262
Scepticismul – un rezumat	263

Capitolul 8

O vizită în laboratorul parapsihologului

Introducere și recomandări	265
Condiții preliminare și obstacole istorice	266
Behaviorismul lăudăros	267
Bolovani în albia râului	269

Întâi cucerim campusul, apoi cucerim lumea – J.B. Rhine	270
Experimentele lui Rhine cu PES – metode de bază și rezultate.....	272
Lauri, roze și niște spini... ..	274
Considerații retrospective.....	277
Un apropo norvegian la experimentele lui Rhine.....	279
Telepatia în vis – comunicarea noastră nocturnă.....	280
Din laboratorul viselor	282
Evaluări făcute de alții	284
Ganzfeld – chilia laboratorului	286
Soldați și civili prescienți	288
Alte informații despre precogniție – ce pot prezice studenții... ..	291
Să simți viitorul	291
Detectarea precognitivă a stimulilor erotici	292
Analizarea metodei	294
Derutanta relație dintre cauză și efect	295
Cearta bayesiană	296
Regina Albă, Alice și noi	297
O paranteză despre timp	299
Este timpul real sau nu?.....	300
Eternismul – toate lucrurile sunt întotdeauna deja aici.....	301
Soluția lipsei unei soluții	303
Mintea mai presus de materie – câteva experimente cu psihochinezia	305
Materia și mintea – laturi diferite ale aceleiași realități.....	306
Macro PK	307
Uri Geller și cei care îndoiește linguri	309
Micro PK – diavolul se ascunde în detalii.....	316
Proiectul Conștiința Globală	318
Gânduri despre vindecare	320
Vindecarea la distanță – vag plauzibilă sau pur și simplu placebo?	320
O călătorie în Hawaii	324
Rugăciuni problematice	326
La finalul vizitei în laborator – rezumat	328

Capitolul 9

Viața noastră paranormală cea de toate zilele

Introducere: perle sau plastic.....	331
Experiențe speciale și oameni speciali	332
Intuiția – sinteza capacităților normale și paranormale?.....	335

Intuiția din perspectivă artistică și logică	336
Intuiția din perspectivă ocultă.	341
Sfaturi practice.....	343
Să devii un adevărat medium?.....	344
Adevăruri costisitoare? Mediumurile profesioniste	347
Un eretic, două cărți, patru picioare și șase simțuri – Rupert Sheldrake și ideile lui	349
Telepatia – un limbaj împărtășit de toate ființele vii.....	350
Idei principale eretice	350
O carte demnă de ars?	354
Răzbunat de oamenii de rând	356
Jay-T – terrierul telepat	357
Telepatie prin telefon	358
Alte idei.....	360
Să continui să îți scrii blogul pe un nou computer când cel vechi se strică?	360
Perspective istorice și cercetări timpurii cu privire la reîncarnare.....	360
Ian Stevenson: reîncarnare, iar și iar și iar... ..	363
Receptarea lucrărilor lui Stevenson.....	364
Reîncarnarea și semnele din naștere.....	367
Obiecții	368
Preluarea ștafetei	370
Marea poveste: lumile se sting, câmpul trece la un nivel superior – un temei pentru optimism cosmic?	371
Miturile pe care ne bazăm	371
Să fim ambițioși cu Ervin László	372
Rămas-bun și binecuvântări.....	375
<i>Bibliografie</i>	379
<i>Mulțumiri</i>	389
<i>Index tematic</i>	391
<i>Index de nume</i>	395

Se aprind luminile pe malurile Tamisei

Ah, acesta este cusurul științei noastre, vrea să explice totul și, unde nu-i izbutește, afirmă că nu e nimic de explicat.

Abraham Van Helsing, vânător de vampiri, în
Dracula de Bram Stoker*

Spre sfârșitul epocii victoriene, în Anglia au apărut rapid diverse grupuri oculte și ezoterice. Motivul era, printre altele, acela că creștinismul își pierduse o parte din putere din cauza influenței filozofiei iluministe și a criticilor aduse de cei implicați în știință – biologi, fizicieni, teoreticieni din științele sociale etc. Oamenii tot întrebau despre contextul mai larg și despre sensul vieții, dar răspunsurile oferite de Biserică nu mai păreau așa de valide ca înainte. De exemplu, darwinismul subminase eficient o interpretare literară a relatării biblice despre originile omului. Așadar, în privința sensului vieții se năștea un vid filozofic, un vid care atrăgea abordări alternative ale misterului. Prin urmare, curentele oculte subterane ale Europei au reapărut din albiile lor subculturale: ermetiștii, cabaliștii, rozacrucienii și francmasonii urmau să aibă din nou un cuvânt de spus. De asemenea, diferitele tradiții s-au amestecat și au intrat în noi relații și combinații una cu alta.

Una dintre cele mai interesante noi loji oculte, bazate pe tradițiile occidentale, a fost *Ordinul Ermetic al Zorilor de Aur*, întemeiat la sfârșitul anilor 1880 de francmasonii Robert William Woodman, William Wynn Westcott și Samuel Liddell MacGregor Mathers. În cele din urmă, ordinul a ajuns să includă mulți artiști și scriitori notabili, precum Gerald Kelly, Sax Rohmer, Algernon Blackwood și Arthur Machen. Iar în 1898, Sir Arthur Conan Doyle, cel care l-a creat pe Sherlock Holmes, a cerut și el să devină membru. Însă, curând după aceea, și-a retras cererea fiindcă primise, așa cum a perceput-o el, o vizită astrală (o manifestare paranormală, o apariție) în timpul căreia l-a examinat o persoană din comitetul de admitere! Conan Doyle a considerat acest incident deopotrivă straniu și neplăcut

* Traducere și note de Ileana Verzea și Barbu Cioculescu, Art, București, 2018, p. 239 (n.r.).

și, chiar dacă l-a convins ce puteri are Ordinul Zorilor de Aur, s-a speriat și a decis că „linia lor filozofică sau de dezvoltare mă depășește”.

Bram Stoker, autorul romanului *Dracula*, avea prieteni și asociați în rândurile Ordinului și se spune că și el a fost membru. (E greu să îți socoteala acestor societăți secrete.) Unii cititori cu siguranță își amintesc că telepatia și clarviziunea joacă un rol în legendara operă a lui Stoker: Wilhelmina „Mina” Murray, protagonista din *Dracula*, intră în transă, timp în care rămâne în contact telepatic cu contele Dracula. Folosindu-se de această conexiune, prietenii ei și vânătorul de vampiri Abraham Van Helsing reușesc să urmărească mișcările contelui care sugă sânge. Mai târziu, poetul W.B. Yeats, care a primit Premiul Nobel pentru literatură în 1923, a devenit Mare Maestru (lider spiritual și ritualic) al acestui fascinant Ordin.

Dincolo de influența ocultismului occidental – care, apropo, include cuvântul „influență” ce se referea inițial la impactul astrologic al planetelor, la emanațiile care „pluteau” spre Pământ prin eter –, au existat contribuții ale spiritualității orientale, în principal ale hinduismului și budismului. Britanicii avuseseră interacțiuni apropiate cu aceste puternice tradiții în colonii, în primul rând, prin achiziția Imperiului a „bijuteriei coroanei” numită India. Teozofia – larg răspânditul sistem ezoteric al doamnei H.P. Blavatsky la care vom reveni curând – se trage în principal din aceste surse orientale. Și, în sfârșit, au apărut diverse forme de spiritualitate creată domestic. Cele mai importante au fost probabil grupurile de spiritism. Într-o oarecare măsură, spiritismul poate fi privit ca o formă de religie privatizată, burgheză. Cu ajutorul ședințelor, poți intra în contact intim atât cu lumea spiritelor, cât și cu cei dragi care au decedat, din adăpostul propriei case, discret și confortabil, fără să îți expui nasul la mirosul înțepător al pucioasei biblice.

Cercurile savante adoptaseră adesea unele dintre conceptele filozofice de bază ale romantismului german. Și, într-un grad mult mai înalt decât creștinismul tradițional, acest panteism romantic era perceput drept compatibil și cu știința, și cu ocultismul. De exemplu, este frapant faptul că teoria evoluționistă a lui Darwin, care i-a înfuriat pe atâția creștini tradiționaliști, a întâmpinat mult mai puțină opoziție în cercurile influențate de *Weltanschauungul* hegelian. Hegel proclamase că lumea în sine este un proces de dezvoltare prin care *Weltgeist*-ul (Spiritul universal, Dumnezeu) se realizează pe sine pas cu pas, la niveluri tot

mai înalte. Așadar, dacă se dovedește că oamenii provin din maimuțe, care este problema? Desigur, intelectualii de acest tip, interesați predominant atât de filozofie, cât și de știință, au fost cei care au îndreptat primii Lumina Rațiunii spre peisajele oculte.

Society for Psychical Research – biroul detectivilor paranormalului

Ar fi o greșeală capitală să trag concluzii înainte să am mai multe detalii. Persoanele superficiale încep să modifice faptele în așa fel încât să se potrivească propriilor presupuneri, în loc să tragă concluzii pe baza teoriilor.

Sherlock Holmes,

„Un scandal în Boemia” de Arthur Conan Doyle*

În 1881, Sherlock Holmes a luat o porție bună de tutun din papucul persan aflat pe polița șemineului din apartamentul de pe strada Baker numărul 221B și, în vreme ce fumul pipei se ridica în spirale gri-albăstrui spre tavan, urmat de melodia meditativă a viorii sale Stradivarius, a început să arunce lumină asupra misterelor infracționale care sunt descrise în *Un studiu în roșu* (1887). Un an mai târziu, în 1882, a fost fondată Society for Psychical Research (SPR), care a început să exploreze propriul tip de mistere, misiune pe care și-o asumă și în zilele noastre. Îl asociem destul de natural pe Sherlock Holmes cu SPR nu doar pentru că împărtășim dorința de a dezlega mistere, dar și pentru că doctorul Sir Arthur Conan Doyle, creatorul lui Holmes, a fost mulți ani membru al acestei venerabile asociații al cărei scop este să exploreze „evenimente și capacități descrise de obicei drept parapsihologice sau paranormale prin promovarea și susținerea cercetărilor importante din acest domeniu”.

Este tentant să vedem drept un simbol al *Zeitgeist*-ului, al spiritului epocii, faptul că această cercetare a început în aceeași perioadă în care

* În *Aventurile lui Sherlock Holmes*, traducere de Gabriel Mălăescu, Mondoro/Gramar, București, 2011, vol. 1, p. 7 (n.r.).

Londra (și Parisul) a început să introducă iluminatul stradal electric la scară largă. Josnicia ascunsă, prostituția și violența, viața de noapte ascunsă a epocii victoriene – adesea simbolizate de criminalul în serie Jack Spintecătorul, deși el a apărut ceva mai târziu – erau încă învăluite în mantaua impenetrabilului smog. Dar nu – în numele sănătății, să fie lumină și aer! Într-un mod similar, SPR intenționa să arunce lumina științei asupra teritoriilor întunecate și ascunse ale psihicului și să le reveleze secretele oculte.

Fondatorii SPR au fost editorul Edmund Rogers și fizicianul Sir William Barrett. Curând aveau să devină importanți proeminentul filozof și economist Henry Sidgwick și istoricul, filozoful și poetul Frederick Myers (la care vom reveni în capitolul 6, referitor la conștiință). Mai apoi, SPR i-a inclus pe mulți dintre cei mai însemnați oameni de știință victorienți, iar când diversele comitete Nobel au fost înființate și au început să își distribuie mult râvnitele premii, multe dintre acestea și-au găsit căminul pe rafturile celor care erau membri în SPR. Astfel, ca alte academii de știință private concurente, a fost un club extrem de serios și mulți dintre membrii din primii 50 de ani au fost celebrități politice, științifice și culturale. Vom da niște nume ca să întărim această idee.

În arhivele cu membri ai SPR se găsesc William Gladstone (de patru ori premier al Marii Britanii), Arthur Balfour (filozof și apoi premier), Sir William Crookes (fizician, chimist pionier în domeniul electricității și al radiațiilor), Sir Oliver Lodge (fizician, pionier în domeniul electricității și al tehnologiei radio), John William Strutt, baronul Rayleigh (fizician, pionier în domeniul sunetelor și al difuziunii moleculare a luminii, laureat Nobel), Sir Joseph J. Thomson (fizician, descoperitorul electronului, laureat Nobel). În plus, îi găsim pe lista membrilor și pe prozatorii Lewis Carroll și Robert Louis Stevenson și pe poetul Alfred Tennyson.

Mai dăm niște nume, acum cu sonoritate franceză. Sub tricolorul fluturând găsim membri precum Camille Flammarion (astronom), Marie Curie (fiziciană și chimistă, dublu laureată Nobel), Charles Richet (medic, parapsiholog, laureat Nobel) și Henri Bergson (filozof, laureat Nobel). Marii psihiatri Sigmund Freud și C.G. Jung au fost și ei membri ai clubului englez. Și, în sfârșit, în SUA exista o filială care avea circa 250 de membri, printre elitele intelectuale americane de atunci

numărându-se savanți, filozofi, doctori și psihologi de la cele mai bune universități. Una peste alta, SPR era o societate remarcabilă!

Un precursor – care a funcționat în paralel cu SPR – a fost Ghost Club. Amândouă încă există. Această asociație a fost fondată în 1862 și printre membri se numărau, încă din primele zile, eminențe precum Charles Dickens, Sir William Crookes (pionier al tuburilor cu vid), Sir Oliver Joseph Lodge (fizician și deținătorul patentului pentru radio), W.B. Yeats și Frederick Bligh Bond faimos pentru Glastonbury. De-a lungul anilor, câțiva au fost membri și în SPR, și în Ghost Club, dar acesta din urmă a avut întotdeauna mai puțini membri și a funcționat oarecum ca o lojă închisă până când s-a modernizat și a fost „deschis”, în 1938, de Harry Price, un cercetător din domeniul parapsihologiei. O altă societate notabilă din domeniul paranormalului a fost Asociația Națională Britanică a Spiritualiștilor, care a fost înființată în 1873 și care mai târziu a numit un comitet științific care să cerceteze paranormalul. Unii membri ai acestei asociații s-au înscris apoi în SPR, care a creat tiparul celor mai multe cercetări parapsihologice din următoarele decenii până când J.B. Rhine, botanistul american, la sfârșitul anilor 1920, și-a lansat modernele metode statistice. S-au înființat filiale ale SPR în multe părți ale lumii. Un site bun unde SPR publică regulat articole noi este <http://psi-encyclopedia.spr.ac.uk/>

O privire asupra cercetărilor de început din domeniul parapsihologiei

SPR a înființat șase comitete cu scopul de a face cercetări în diverse domenii ale paranormalului. Subiectele examinate au fost transferul de gânduri și emoții (mai târziu botezat „telepatie” de Frederick Myers), mesmerismul, hipnotismul, clarviziunea, contactul cu morții, viziunile, levitația și materializările, adică spirite sau obiecte fizice care par să apară din senin. În 1886, SPR a publicat *Phantasms of the Living* (Gurney, Myers, Podmore), un tom solid, care a devenit un reper în istoria parapsihologiei. Lucrarea a luat ca punct de plecare 702 rapoarte referitoare la apariții – imagini, vizite făcute aparent de sufletele/spiritele/fantomele

unor persoane în viață cunoscute celor vizitați. Aceste relatări au fost culese ca reacții la apelurile presei. Ca să le confirme autenticitatea, autorii au realizat apoi interviuri față în față cu persoanele respective – care trăiau peste tot în țară – și adesea le-au luat interviuri și membrilor familiilor lor și altor persoane care puteau oferi mărturii în susținerea acestor afirmații. Multe apariții aveau legătură cu „telepatia de criză”. Iată care este esența acestui fenomen: când o persoană e lovită de o criză – o rănire, un șoc sau un deces –, o altă persoană ce are legătură cu ea simte puternic această criză. Cealaltă persoană este de obicei un membru al familiei sau un prieten apropiat care în acel moment se află departe, adesea în alt oraș sau chiar în altă țară, și nu are o modalitate obișnuită de a afla despre criză (după cum știm, această lucrare a fost publicată cu mult înainte să existe telefoanele). Voi ilustra fenomenul „telepatiei de criză” cu următorul exemplu.

Faimosul explorator polar Roald Amundsen, primul din lume care a atins Polul Sud, era convins că poate să comunice telepatic cu alți oameni. El afirmă asta în jurnalele lui (1924-1925). Și poate că avea dreptate. Renumitul autor Tor Bomann-Larsen descrie în importanta lui biografie despre Amundsen un episod captivant, care o implică pe domnișoara Kiss Bennett, o norvegiancă măritată cu Charles Bennett, baronul englez al cherestelei. Amundsen s-a îndrăgostit de această doamnă. În iunie 1928, Amundsen făcea parte din misiunea de salvare a dirijabilului *Italia* – care se scufundase și la bordul căruia se afla exploratorul italian Umberto Nobile – atunci când a dispărut cu tot cu avionul său. Kiss Bennett, aflată într-un hotel montan din Norvegia, a fost „vizitată” telepatic de Amundsen:

Într-o dimineață, când tocmai îmi trăsesem ciorapii, i-am auzit clar vocea: „Kiss, acum urmează teribila luptă cu moartea”. În următoarele trei zile, i-am simțit prezența în încăperea atât de aproape, încât l-aș fi putut atinge. Apoi, brusc, totul s-a terminat. Sunt sigură că a avut o moarte lentă.

Acum știm că Amundsen a murit în această călătorie, probabil după ce se prăbușise sau aterizase forțat aproape de Insula Urșilor. Dar Kiss, desigur, nu știa asta când a avut loc „vizita”. Din precauție, am luat legătura cu Bomann-Larsen cu privire la acest incident tulburător. El mi-a spus că Amundsen mai dispăruse înainte, în câteva rânduri, dar